

INFORMATIEVERSLAG COALITIE 2022-2026

1. Inleiding

De fracties van CDA en JessLokaal hebben advies gevraagd hoe te komen tot een nieuwe coalitie in Schagen voor de periode 2022-2026. Dit document geeft antwoord aan de fracties van CDA en JessLokaal op de gestelde adviesvraag.

2. Achtergrond

2.1 Verkiezingsuitslag

Van maandag 14 tot en met woensdag 16 maart 2022 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Onderstaande tabel toont een zetelverdeling en procentuele stemverschillen op basis van de definitieve uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen zoals door het Centraal Stembureau is vastgesteld.

Tabel: verkiezingsuitslag 2022 in vergelijking met 2018

Partij	Raadszetel oud	Raadszetels nieuw	verschil	Percentage van de stemmen	Verschil met vorige verkiezing
CDA	10	7	- 3	23,7%	-6,8%
JessLokaal	3	6	+ 3	18,8%	+7,7%
Seniorenpartij	4	5	+ 1	15,6%	+1,4%
VVD	4	4	0	12,4%	-0,2%
PvdA	3	3	0	10,8%	+1,8%
GL	1	1	0	6,0%	+0,1%
D66	1	1	0	5,3%	+0,7%
SP	1	1	0	3,8%	-0,7%
Wens4U	1	1	0	3,7%	+0,7%
Duurzaam Schagen (gestopt)	1	n.v.t.	- 1	n.v.t.	-4,8%

Vergeleken met de vorige verkiezingen, in 2018, zijn de winnaars:

1. JessLokaal 7,7% met 3 zetels winst
2. PvdA 1,8%
3. Senioren Partij 1,4% met 1 zetel winst
- 4/5. D66 en Wens4U 0,7%
6. GroenLinks 0,1%

In absolute zin heeft het CDA gewonnen, in de betekenis dat het de grootste partij is gebleven ondanks 3 zetels verlies.

2.2 Proces

Donderdag 17 maart 2022 blikten de politieke partijen kort terug op de campagne. Ook werd het proces besproken hoe nu verder te gaan. Het is gebruikelijk dat de grootste partij het voortouw neemt in een proces om tot een nieuw college van burgemeester en wethouders te komen.

Maandag 21 maart 2022 heeft het CDA besloten, na een gespreksronde met alle politieke partijen, aan JessLokaal voor te stellen gezamenlijk een informatiepoging te doen. CDA en JessLokaal hebben vervolgens besloten om informateurs aan te stellen. Daarvoor zijn wij benaderd en wij hebben op de vraag of wij als informateurs wilden optreden, bevestigend geantwoord.

Op 9 april 2022 zijn we gestart met het voeren van de gesprekken met de verschillende politieke partijen. Op vrijdag 15 april werden die afgerond. Voorafgaand aan de gesprekken met de politieke partijen zijn gesprekken gevoerd met de burgemeester, de gemeentesecretaris en de griffier. Wij danken hen voor hun bereidheid hun inzichten met ons te delen. Alle gesprekken vonden in een buitengewoon prettige en constructieve sfeer plaats. We bedanken de delegaties van de politieke partijen voor hun openhartigheid.

Bij het voeren van die gesprekken zijn wij op advies van de griffier ondersteund door Michelle Schaper. De gesprekken waren constructief, gaven een beeld van samenwerken en van het beste voor hebben voor de gehele gemeente Schagen.

2.3 Vraagstelling

De lijsttrekkers van CDA en JessLokaal hebben de hoofdpdracht geformuleerd als: “Met welke partijen kunnen wij een zo sterk mogelijke, slagkrachtige coalitie en college vormen?” Daarbij hebben ze de volgende deelvragen meegegeven:

- Waar ligt de ruimte als er bezuinigingen gevraagd worden?
- Wie zijn de wethouderkandidaten?
- Hoeveel wethouders zijn gewenst: 3, 4 of 5?
- Hoe wordt aangekeken tegen een drie- en vierpartijencoalitie?

We hebben deze vraag een iets bredere invulling gegeven en we zijn de gesprekken ingegaan om te onderzoeken of de vorming van een coalitie mogelijk is dat kan rekenen op voldoende draagvlak met goede bestuurskracht. Dit impliceert stabiliteit in zowel het college als de gemeenteraad.

3. Resultaten

3.1 Gespreksonderwerpen

De gesprekken met de politieke partijen zijn langs de volgende onderwerpen gevoerd:

1. Verhouding in de raad en de rol van coalitie en oppositie
2. Raadsakkoord in relatie tot coalitieakkoord
3. Knelpunten en ambities
  - a. Financiën
  - b. Sociaal Domein
  - c. Wonen en bouwen (ruimtelijke orH
  - d. Reflectie huisvesting voor vergunninghouders/statushouders, voor mensen uit Oekraïne, voor seizoenarbeiders
  - e. Duurzaamheid
  - f. Verkeer en vervoer
  - g. Economische zaken
  - h. Dienstverlening en organisatie
  - i. Sport, kunst en cultuur
4. Wethouderkandidaten en portefeuillewensen

3.2 Samenwerking tussen raad en college, tussen oppositie en coalitie

In brede zin wordt een goede sfeer in de politiek van Schagen ervaren en wordt de prettige onderlinge verstandhouding binnen de gemeenteraad gewaardeerd. De goede sfeer laat zich vatten in termen als: “de inhoud staat centraal”, “een goed idee verdient een eerlijke kans”, “goede omgangsvormen”, “plezier hebben” en “trots zijn op behaalde resultaten voor de inwoners”. De prettige onderlinge verstandhouding omvat kenmerken als “goed informeren” en “elkaar niet verrassen”. Tijdens de gesprekken met de verschillende partijen kwam duidelijk de wens naar voren

dat er sprake moet zijn van een cultuur binnen de gemeenteraad van een gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel, van elkaar helpen, van succes gunnen en van succes delen. In deze aspecten is ook de houding van het college van B&W een belangrijke factor.

Tegelijk zijn in de gesprekken ook kritische opmerkingen gemaakt over het monistische gehalte in de politiek, dat wil zeggen de innige relatie tussen coalitiefracties en -wethouders. Ook het uniforme stemgedrag binnen grotere fracties roept vraagtekens op bij mate name de kleinere partijen. Het principe van “elkaar wat gunnen” was de laatste periode minder zichtbaar dan voorheen. We hebben in de gesprekken echter geen indicatie gekregen van starre oppositie-coalitiegedachtes.

Als informateurs adviseren we omwille van het draagvlak dan ook, dat in de raad er gewerkt moet blijven worden aan een goede sfeer – ook al is de sfeer op dit moment goed – door elkaar te blijven uitleggen waarom bepaalde standpunten worden ingenomen en hoe men bepaalde handswijzen ervaart. De uitdaging is zeker gericht aan de toekomstige coalitiepartijen. Ons advies reikt echter verder en geldt voor alle fracties in de gemeenteraad, groot of klein. Een speciale uitdaging ligt bij toekomstige wethouders, om de politieke sensitiviteit niet enkel via partijlijnen te laten prikkelen.

3.3 Coalitieakkoord

Het coalitieakkoord mag een goede samenwerking tussen coalitiepartijen en oppositiepartijen niet in de weg staan, blijkt uit de gesprekken. In de lijn van samenwerking tussen coalitie en oppositie is er de wens bij het merendeel van de fracties voor een compact coalitieakkoord. De raad moet namelijk niet met een dichtgetimmerd akkoord worden geconfronteerd. Juist in een compact coalitieakkoord ontstaat er ruimte voor de gewenste samenwerking, zo stelt men. Een tegengeluid dat we in de gesprekken hebben gehoord, is dat een coalitieakkoord met concrete doelen, slagvaardig is en sneller tot resultaten voor onze inwoners zou leiden. Als informateurs nemen we geen standpunt in, maar zien we wel enige spanning.

We adviseren om bij het opstellen van het coalitieakkoord goed stil te staan bij de mate van specificatie. Worden doelen als inspannings- of resultaatverplichtingen geformuleerd, staan ze open voor voortschrijdend inzicht, zijn ze al voldoende gebudgetteerd, zijn aspecten die daarbij overwogen kunnen worden.

3.4 Raadsakkoord

De samenwerkingsvormen die mogelijk zijn binnen de raad, variëren van een raadsakkoord dan wel een breed raadsprogramma tot een traditioneel coalitieakkoord. Diverse voorkeuren passeerden de revue in de gesprekken. Het raadsakkoord wordt veelal gezien als middel om tot een doel te komen, maar dit doel wordt door de verschillende fracties niet eenduidig gedefinieerd. Sommigen zien het als middel om tot breder gedragen beleid te komen, anderen als middel om een brug te slaan tussen coalitie en oppositie. Weer anderen zien het raadsakkoord als middel om vaart te maken en snel beleid tot uitvoering te brengen. Er zijn ook fracties die tegen het sluiten van een raadsakkoord zijn, omdat het risico dat de oppositie in de praktijk monddood gemaakt wordt door een raadsakkoord, alle goede bedoelingen teniet kan doen.

Gegeven de verschillende perspectieven, verwachtingen en doelen, adviseren we tegen het sluiten van een alomvattend raadsakkoord of een breed raadsprogramma. We ervaren wel voldoende draagvlak in de gesprekken om te experimenteren met een raadsakkoord op deelaspecten, met name op terreinen als wonen of duurzaamheid. We geven JessLokaal en CDA ter overweging mee, om in dat geval deze onderwerpen niet of rudimentair te benoemen in het coalitieakkoord en gelijktijdig met alle fracties die daartoe genegen zijn, een uitwerking van deze onderwerpen in een deelraadsakkoord ter hand te nemen.

3.5 Beleidsinhoudelijke aandachtspunten

We hebben als informateurs gesproken met de partijen over de inhoudelijke thema's die spelen. De partijen hebben hun prioriteiten voor de komende jaren aangegeven, zoals woningbouw, duurzaamheid, sociale kansen en financiën. De meeste fracties geven aan dat er geen breekpunten worden voorzien tijdens het verdere formatieproces. Men heeft de verwachting dat over de geschilpunten in een onderhandeling tot een vergelijk gekomen kan worden. Deze verwachting laten we bij de desbetreffende fracties. Als informateurs hebben we een aantal onderwerpen geïdentificeerd waarover wij intensievere gesprekken verwachten tijdens een potentiële coalitievorming.

Het eerste aandachtspunt is de financiën. Het begint met de zorgelijke constatering dat niet alle fracties op één lijn zitten wat betreft de noodzaak tot financiële ingrepen om tot een sluitende begroting te komen. Naarmate men meer geneigd is mogelijke toekomstige voordelen naar voren te halen, lijkt men meer bereid de urgentie van de ingrepen af te zwakken. Vervolgens passen de financiële ombuigingen die sommige fracties voorstellen qua omvang niet bij de bezuinigingsopgave die de informateurs onder ogen hebben gezien, dit naar inzicht van de informateurs zelf. Tot slot trekken enkele fracties rode lijnen die elkaar lijken uit te sluiten. Dit zijn rode lijnen rondom bezuinigingen op armoedebeleid, bezuinigingen op instellingen als zwembaden of bibliotheken en belastingverhogingen via met name de OZB.

Het tweede aandachtspunt is woningbouw. Breed gedragen is de opvatting dat de gemeenteraad de kaders moet stellen en aan de voorkant van het beleid dient te zitten. Een enkele fractie ziet het bestemmingsplan daarvoor als geëigend procesmoment. Andere fracties verkiezen kaderstelling meer in een eerder stadium, op abstracter niveau. Vooral bij particuliere bouwprojecten waarbij inwoners actief gebruik maken van het inspraakrecht, kan dit politieke spanning opleveren.

Het derde aandachtspunt is de huisvesting van asielzoekers en die van vergunninghouders. De ideeën wat passend is kent diverse nuances tussen de fracties. Bij het overgrote merendeel van de fracties zal dit echter niet tot een knelpunt leiden.

We hebben als informateurs mogen vaststellen tijdens de gesprekken dat eventuele verschillen in politieke opvattingen met elkaar in alle openheid zijn gevoerd. We trekken de conclusie dat alle politieke partijen samen voor de inhoud gaan en dat zij allen ook de wens hebben om tot resultaten te komen. Dit vormt een goede basis om verder te gaan met nieuwe bestuurders in het college van B&W en de nieuwe samenstelling in de gemeenteraad, samen met inwoners. Een prachtig gegeven dat mag worden gekoesterd.

3.6 Wethouders

De overgrote meerderheid van de fracties is bereid om deel te nemen aan het college. Een grote minderheid van de fracties heeft concrete wethouderkandidaten benoemd, eventueel onder voorbehoud van portefeuilles. We hebben het niet als onze opdracht beschouwd om de wethouderkandidaten te waarderen op bestuurskracht. Wel zijn we ons bewust van de brede wens onder de fracties om bestuurlijk krachtige wethouders te benoemen. Het tijdige stadium waarin de fracties nu met hun kandidaten zijn gekomen, versterkt onze verwachting dat de fracties zich bewust zijn van hun eigen verantwoordelijkheid om geschikte kandidaten voor te dragen. Wel willen we nog toevoegen dat in de gesprekken ook het idee is opgeworpen om een of enkele vakwethouders te benoemen die niet noodzakelijkerwijs uit de eigen geledingen van de deelnemende coalitiepartijen hoeven te komen. Uit de gesprekken is wisselend gereageerd op 4 of 5 wethouders. Bestuurskracht en financiële consequenties werden gebruikt om een keuze te rechtvaardigen, maar afhankelijk van de fractie waarmee we spraken, werden deze argumenten ten faveure van 4, maar ook ten faveure van 5 wethouders opgevoerd. De meeste fracties raden een college van 3 wethouders af en zijn van mening dat een 0,5fte-aanstelling niet past bij de aard van het wethouderschap.

3.7 Portefeuilles

Diverse fracties hebben wensen kenbaar gemaakt van portefeuilles die zij graag benoemd zien, of die zij graag zelf willen invullen met een wethouder. Uiteraard zijn er portefeuilles die bij meerdere fracties 'op het verlanglijstje staan', maar in de gesprekken hebben we geen portefeuilles kunnen identificeren die door niemand ingevuld wil of kan worden. In de wetenschap dat de specifieke portefeuilleverdeling een keuze is van het toekomstige college van B&W zelf, verwachten we niet dat er knelpunten in coalitievorming gaan ontstaan door de portefeuilleverdeling. Meerdere fracties geven daarbij aan dat de portefeuille van personeelsbeleid niet per se bij de burgemeester hoeft te liggen. Dat is vooral ingegeven doordat de actualiteit van en het beleid aangaande de reorganisatie een grotere aandacht van de politieke partijen vereist; principiële redenen spelen minder een rol. We adviseren daarom om de burgemeester tijdig te betrekken bij de portefeuilleverdeling.

3.8 Coalitiesamenstelling

De meerderheid van de fracties ziet CDA en JessLokaal als logische en geschikte partners in een nieuwe coalitie. We hebben als informateurs geen scenario's onderzocht waarin een van deze partijen niet zou deelnemen aan een coalitie, omdat we dat buiten onze opdracht vinden passen die CDA en JessLokaal aan ons hebben meegegeven. Dergelijke scenario's zijn dan ook nauwelijks ter sprake gekomen in de gesprekken. Het was vooral de ideologische afstand tussen partijen, die de voorkeur van fracties voor coalitiesamenstelling leek te bepalen. De bestuurskracht van toekomstige wethouders en de politiek-inhoudelijke stabiliteit van de toekomstige fracties werd door diverse fracties als belangrijke zorg genoemd. We zien in de gevoerde gesprekken goede mogelijkheden voor CDA en JessLokaal om tot een gedragen en daadkrachtige bestuur te komen binnen een coalitie van drie of vier partijen. De gedachten van de meeste fracties lijken daarbij uit te gaan van een meerderheidscoalitie van drie partijen.

4. Advies

De samenstelling van de coalitie kan niet losgezien worden van de samenwerking tussen college en raad. De constructieve politieke verhoudingen in de gemeenteraad van Schagen maken een minderheidscollege in beginsel mogelijk. De raad van Schagen heeft echter geen ervaring met raadsakkoorden, die expliciet of impliciet nodig zijn bij een minderheidscollege. Een minderheidscollege kan ook gezien worden als het buitensluiten van verkiezingswinnaars, wat juist de constructieve verhoudingen in de raad zou ondermijnen. Daarom adviseren we geen minderheidscollege, maar meerderheidscollege na te streven.

Uitgaande van toetreding van CDA en JessLokaal tot de coalitie, hebben wij de zoektocht beperkt tot het verrijken van deze combinatie met één of twee partijen om tot stabiele meerderheid van de betreffende partijen in de raad te komen. De mogelijkheid van twee partijen met één zetel in de gemeenteraad zien we daarbij als een "plan B", mocht een meerderheid van partijen met meerpersoonsfracties niet haalbaar blijken. Bovenal zien we een meerderheid van 15 zetels in een raad van 29 zetels, als een dusdanig kleine meerderheid dat het een ongewenst effect van fractie-discipline of coalitieblokvorming kan uitlokken. Tevens geven verschillende kleine fracties aan vanuit ideologische verschillen liever niet met een specifieke andere grote fractie in een coalitie te gaan zitten; hetgeen overigens niet tegen één specifieke fractie gericht is. Dat maakt een samenstelling van vier partijen waarvan er één of twee een eenmansfractie hebben, minder stabiel in onze ogen.

Een vergelijking van de grotere partijen met CDA en JessLokaal leidt ons inziens tot de conclusie dat de geschilpunten en kans op mogelijke knelpunten het groter zijn met de VVD dan met de Seniorenpartij en PvdA. Daarmee stellen we niet dat een coalitie met de VVD onmogelijk is, maar er zullen hardere afspraken gemaakt moeten worden om knelpunten of toekomstige breekpunten te

omzeilen. Deze hardere afspraken verhouden zich niet goed tot de breed gedragen wens van een open houding van de college naar de gemeenteraad toe, noch van losse verhoudingen tussen coalitie- en oppositiepartijen.

We hebben lang stil gestaan bij de wens voor het versterken van de bestuurskracht en dan in net bijzonder die voor de leden van het college. Nieuwe kandidaat-wethouders moeten zich gaan waarmaken. Hierbij geldt dat ze als bestuurder moeten handelen en dat de organisatie het werk moet gaan doen, natuurlijk onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het voltallige college. De kandidaat-wethouders zijn geen raadslid meer en moeten ook de verleiding weerstaan om als superambtenaar het ambt in te willen vullen: zij zijn bestuurders.

We zien een driepartijencoalitie tot de eerste mogelijkheid om tot een gedragen en daadkrachtig college te komen. Mits de partijen krachtige bestuurders afvaardigen, lijkt ons een coalitie bestaande uit CDA, JessLokaal en Seniorenpartij stabiel en krachtiger dan een met de PvdA. Eventueel kan de bestuurskracht aangevuld worden door een vierde (of vijfde) wethouderspost in te laten vullen door een krachtige bestuurder van buiten de directe partijgeledingen, eventueel zelfs van een andere partij.

Mocht voor de vierde wethouderspost gekozen worden voor een andere partij uit de gemeenteraad, dan ligt de PvdA het meest voor de hand. Deze coalitie van CDA, JessLokaal, Seniorenpartij en PvdA heeft een ruime meerderheid. Het is aan het toekomstig gedrag van de coalitie, of een ruime coalitie leidt tot het marginaliseren van de oppositie, of dat het juist het vrije stemgedrag van coalitieleden vergemakkelijkt. Onlosmakelijk is dit gekoppeld aan de aard en detaillering van het coalitieakkoord. We hebben echter geen zekerheid dat het coalitieakkoord de hiertoe gewenste compactheid gaat krijgen.

Op basis van de gesprekken proeven wij dat er een lichte voorkeur bestaat voor een traditioneel coalitieakkoord. Dat voedt het risico dat de politiek van de afgelopen vier jaar wordt voorgezet; een politiek die ook zwakke punten geëtaleerd heeft. Toch proeven we ook een wens tot vernieuwing binnen de lokale politiek, met burgerberaad en onderzoek naar een raadsakkoord. Mede daarom adviseren we ook om raadsbrede afspraken te maken, door te experimenteren met deel-raadsakkoorden en nieuwe vormen van participatie.

We adviseren dan ook, dat in het te vormen coalitieprogramma aandacht wordt besteed aan de gewenste bestuurscultuur. Niet alleen in woorden, maar ook via de concretisering van het daarbij gewenste gedrag. Daarom voegen we een ongevraagd advies bij in de bijlage: 'Het vernieuwen en versterken van de lokale democratie'.

Om een zo sterk mogelijke, slagkrachtige coalitie en college te vormen, adviseren wij om coalitiebesprekingen aan te gaan met CDA, JessLokaal, Seniorenpartij en PvdA. Als we rekening houden met de bij ons bekende wethouderkandidaten, kan een college ons inziens het best gevormd worden door 4 wethouders, aangevuld met de burgemeester.

Schagen, april 2022

Informateurs

Sander Lensink en Hans Kröger

BIJLAGE: het vernieuwen en versterken van de lokale democratie

Onderlinge verstandhoudingen in het democratische proces

Tijdens onze gesprekken bleek dat de verhouding binnen de gemeenteraad niet slecht zijn. De laatste begrotingsraad was illustratief dat het soms anders moet en dat je moet blijven werken aan de onderlinge verstandhouding. Wel is door verschillende partijen de aandacht gevraagd voor burgerberaad en raadsakkoorden. Hierbij merken we op dat juist de kleine partijen – uit angst dat ze wegvallen bij raadsakkoorden – en de wat meer traditionele partijen wel begrijpen dat de relatie gemeenteraad en samenleving moet worden verbeterd, maar dat zij dat zoeken binnen de bestaande instituten, als dorpsraden en de gemeenteraad zelf. Maar wel werd tijdens de gesprekken duidelijk dat het weer tijd is om de vorm van besturen tegen het licht te houden. Andere vormen van democratie bieden ook nieuwe mogelijkheden en kansen. Het kan zorgen voor een andere relatie tussen overheid en samenleving en voor meer betrokkenheid van inwoners, instellingen en ondernemers.

We denken dat onze samenleving klaar is voor een volgende stap. We denken dat de nieuwe gemeenteraad de uitdaging moet aangaan om samen te gaan zoeken naar mogelijkheden om het lokale democratische proces nieuwe vorm en inhoud te geven. De basis voor die nieuwe politiek zien we vooral in de betrokkenheid die inwoners voelen als het gaat om hun directe woon- en leefomgeving. Hoewel we het niet onderzocht hebben, denken we dat er voldoende draagkracht is onder de inwoners, ondernemers, verenigingen om samen met de raad te experimenteren met nieuwe vormen om zo bestuur en inwoners dichter bij elkaar te brengen. Hierbij zal ook de huidige vergaderstructuur kritisch moeten worden bekeken, in hoeverre inwoners daadwerkelijk inbreng hebben op de eigen leefomgeving. We adviseren hiervoor een raads werkgroep Vernieuwd Bestuur aan te stellen.

Raadsakkoord versus coalitieakkoord

We denken dat een raadsakkoord een goede richting is, maar dat een raadsakkoord in deze fase te vroeg komt. Duidelijk is dat verschillende partijen wel open staan om te komen tot deelraadsakkoorden. Verder is duidelijk geworden dat een raadsakkoord, net als een coalitieakkoord, niet te veel in de details moet worden uitgewerkt. Hierin verschillen partijen qua uitvoering overigens, zie ons hoofdadvis. Vandaar dat we voorstellen dat er een coalitieakkoord op hoofdlijnen komt (een compact coalitieakkoord), met daarin ruimte voor onderwerpen die middels een raadsakkoord nader wordt uitgewerkt. Onze zorg is in dit stadium of de organisatie klaar is om deze nieuwe vorm daadwerkelijk aan te pakken en of de beoogde tijdswinst voor uitvoering van de politieke wensen waar een raadsakkoord toe zou kunnen leiden, wel realistisch is. Hierbij hebben we ook de eigen ambtelijke ondersteuning van de gemeenteraad, namelijk de griffie, in ogenschouw genomen.

Als de gemeenteraad met raadsakkoorden wil werken, dan stellen wij voor om deze te betrekken op specifieke thema's. Met zulke akkoorden moet gezocht worden naar onderwerpen, waarbij ruimte wordt geschapen voor inwoners en ondernemers om zelf bij te dragen aan hun samenleving. Met ons voorstel voor een deelraadsakkoord geven we antwoord op de behoefte die we hebben gehoord van de verschillende politieke partijen. Hierbij hebben wij als informateur de koppeling gelegd tussen de grote wens over participatie, het meer betrekken van de inwoners en het komen tot meer raadsbreed gedragen akkoorden in samenspraak met de samenleving.

We realiseren ons dat het voor de organisatie, het college en de gemeenteraad samen experimenteren en zoeken wordt. Er ligt immers geen blauwdruk klaar om inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen meer bij het lokale beleid te betrekken en een grotere rol toe te

kennen. Net als in andere gemeenten moeten wij zoeken naar een vorm die bij ons en onze samenleving past. We moeten elkaar ruimte geven om te leren, waarbij begrip en respect voor elkaar centraal staan.

We adviseren om het uitwerken van 2 of 3 deelraadsakkoorden parallel te laten lopen aan en in verbinding met het proces van coalitievorming, al is het maar om onnodige vertraging in de beleidsvorming te voorkomen. Inhoudelijk zouden de deelraadsakkoorden dan leidend moeten zijn en wordt er in het coalitieakkoord verwezen naar de thema's van deze deelraadsakkoorden.

Uitvoering

Voor de juiste uitvoering hebben we nog geen idee of voorstel. Die keuze zou gemaakt kunnen worden bij de gemeenteraad van mei, met een nieuw te vormen college. Daar zouden de onderwerpen benoemd kunnen worden ter opnemng in een of enkele deelraadsakkoorden. Hierbij dragen we al 1 mogelijk onderwerp aan, namelijk het vernieuwen en versterken van de lokale democratie. Uiteraard moet ook de participatieregels, of eventueel aanpassing van die regels, worden vastgesteld door de gemeenteraad. Denk hierbij aan de wijze hoe het burgerberaad kan worden ingevoerd, bijvoorbeeld qua samenstelling van beraad. Maar ook het proces moet vooraf duidelijk in kaart worden gebracht. Een tweede deelraadsakkoord zou betrekking kunnen hebben op duurzaamheid.

Mocht hiervoor gekozen worden, dan betekent het dat de coalitievorming gewoon verder kan gaan en dat het coalitieakkoord op hoofdlijnen ook opgesteld kan worden onder voorbehoud van de genoemde thema's. Deze worden geschreven als raadsakkoorden en daar zal naar verwezen worden in het coalitieakkoord.

Dit ongevraagde advies in deze bijlage brengen wij enigszins aarzelend. De aarzeling komt ook een beetje voort uit het feit dat we van CDA en JessLokaal een opdracht hebben ontvangen, maar vervolgens een advies aan de gehele gemeenteraad geven. In een proces als deze is de gemeenteraad in brede zin aan zet. Dat betekent dat deze kiest – uiteraard in goed overleg en gehoord het college – de onderwerpen of thema's die zij graag in een deelraadsakkoord ziet opgenomen. Het college houdt daar vervolgens rekening mee in de keuze, planning en verdeling van haar werkzaamheden. De planning en consequentie van verdere uitwerking achten wij acceptabel, omdat we het zien als *pilot* en als leerproces. Vanuit de raadscommissie Vernieuwd Bestuur kan worden gewerkt aan een basis dat deze vorm leidend gaat worden voor de komende jaren. Uiteraard heeft de coalitie de mogelijkheid om het coalitieakkoord open te breken en heeft gemeenteraad altijd de bevoegdheid om nieuwe raadsakkoorden toe te voegen.

Ons advies

Wij adviseren de gemeenteraad om de volgende stappen te zetten:

1. De raad benoemt een commissie Vernieuwd Bestuur.
2. De commissie Vernieuwd Bestuur onderzoekt de vergaderstructuur, de ervaringen met deelraadsakkoorden en vernieuwde vormen van participatie in de beleidsvorming, bewaakt en evalueert deze vormen. De commissie Vernieuwd Bestuur brengt desgewenst advies uit over deze aspecten.
3. De eerste deelraadsakkoorden worden op hoofdlijnen geformuleerd.
4. De eerste deelraadsakkoorden hebben betrekking op de thema's: 'het vernieuwen en versterken van de lokale democratie' en 'duurzaamheid'.